

УДК 378:002

Олександр Мацулевич, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри інженерної механіки та комп'ютерного проектування,
Галина Антонова, старший викладач кафедри інженерної механіки та комп'ютерного проектування,
Макар Гасан, здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Сучасні тенденції розвитку професійної освіти диктують необхідність пошуку нових засобів підготовки студентів. У цій статті проводиться аналіз ролі, значущості та можливості застосування інтерактивної лекції як сучасної форми організації навчального процесу в освітніх закладах вищої освіти.

Ключові слова: інтерактивна лекція, викладач, міні-лекція, презентація, дискусія.

Abstract. Modern trends in the development of professional education dictate the need to find new means of training students. This article analyzes the role, significance and possibility of using an interactive lecture as a modern form of organization of the educational process in educational institutions of higher education.

Keywords: interactive lecture, teacher, mini-lecture, presentation, discussion.

З розвитком педагогічної науки змінюється якість, функції та інші характеристики принципів навчання. Заняття лекційного типу – це найважливіший і найвідповідальніший компонент навчання. Лекція є як форму викладу тій чи іншій теми, а й провідним видом навчальної діяльності. Ефективне мовленнєве спілкування досягається при діалозі учасників мовної ситуації, коли аудиторія не як пасивний об'єкт, якому лектор повинен передати ті чи інші знання, а як активний учасник освітнього процесу. Сучасні інтерактивні форми ведення даного типу занять більшою мірою відображають майстерність лектора, надають додаткові можливості для розкриття потенціалу учня та отримання не тільки нових знань, а й навичок. Для аналізу якості лекційного заняття розроблено

певні критерії, серед яких: використання інформаційних технологій та використання активних та інтерактивних форм ведення заняття. Оцінити лекційне заняття за даними показниками досить складно. Складність полягає в тому, що іноді відсутня можливість викладача використовувати дані форми через технічні можливості, а також розуміння, які інтерактивні форми проведення лекційних занять треба використовувати.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України реалізація компетентнісного підходу має передбачати «застосування у професійній діяльності сучасних дидактичних та методичних засад викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі» [1]. Таким чином, впровадження інтерактивних форм проведення лекційних занять – це один із найважливіших напрямів удосконалення підготовки студентів. В освіті склалися, утвердилися та набули широкого поширення загалом три форми взаємодії викладача та студента: пасивні методи; активні методи; інтерактивні методи. Зупинимось докладніше на інтерактивній формі взаємодії викладача та учнів. Інтерактивна форма взаємодії викладача та студента в рамках проведення лекційного заняття («Inter» - це взаємний, «act» - діяти) - означає взаємодіяти, перебувати в режимі розмови, діалогу з будь-ким.

Використання інтерактивних методів навчання базується на наступних принципах: відсутність безвідповідальності в інформаційній освітній структурі; активності студентів; рівності; індивідуальності; свободи вибору.

Завданнями інтерактивних форм навчання є: пробудження у студентів інтересу до дисципліни, що викладається; ефективне засвоєння навчального матеріалу; придбання навичок самостійного пошуку шляхів та варіантів вирішення поставленого завдання; формування у студентів своєї думки, професійних навичок.

Обов'язковими умовами організації інтерактивного навчання є: довірі, позитивні відносини між викладачем та студентом; використання демократичного стилю взаємодії викладача та студента; включення до навчального процесу яскравих прикладів із практики, наукових фактів; різноманітність форм та методів подання інформації.

Інтерактивні форми навчання при подачі лекційного матеріалу забезпечують для студентів високу мотивацію, міцність знань, комунікабельність, активну життєву позицію, командний дух, цінність індивідуальності, свободу самовираження, взаємоповагу та демократичність.

При проведенні занять лекційного типу найбільш застосовні такі форми, як: міні-лекція, презентації з використанням різних допоміжних засобів з обговоренням, перегляд та обговорення відеофільмів, зворотний зв'язок, лекція із заздалегідь оголошеними помилками.

Далі розглянемо докладніше кожен інтерактивну форму ведення заняття. Міні-лекція є однією з ефективних форм подання теоретичного матеріалу, оскільки метою застосування даної форми проведення лекційного заняття є організація процесу одержання студентами теоретичного матеріалу в інтерактивному режимі. Завданнями використання цієї форми інтерактивного заняття є розвиток комунікативних навичок у студентів та актуалізація теоретичного матеріалу практичними прикладами. Перед початком міні-лекції можна провести експрес-опитування, пов'язане з майбутньою темою, що допоможе актуалізувати тему лекції, з'ясувати рівень інформованості студентів у цій галузі. Методика проведення міні-лекції передбачає доступне викладення матеріалу за принципом «від загального до приватного», кожному терміну дається визначення. Після надання будь-якого твердження пропонується обговорити ставлення студента до цього питання, висловивши власну думку та можливі наслідки. При переході до наступного питання необхідно підсумувати сказане і переконатися, що студенти засвоїли питання, що вивчається. Як позитивний результат застосування цієї форми, має стати розуміння у тих, хто навчається використання теоретичних знань у практичній площині.

До інтерактивних методів проведення лекційного заняття відноситься презентація з використанням різних допоміжних засобів: екрану, відео, слайдів, комп'ютерів тощо з подальшим обговоренням матеріалів. Метою застосування цього методу є організація процесу вивчення теоретичного матеріалу в інтерактивному режимі. Завдання застосування даного методу полягають у вдосконаленні способів пошуку, обробки та надання нової інформації, розвитку

комунікативних навичок та актуалізації та візуалізації досліджуваного теоретичного матеріалу. Методика проведення полягає в тому, що перед презентацією необхідно поставити перед студентами кілька (2-4) ключових питань. Можна зупиняти презентацію на заздалегідь намічених позиціях та проводити дискусію. Після закінчення презентації необхідно обов'язково, спільно зі студентами, підбити підсумки та озвучити вилучені висновки.

На лекціях можна переглядати та обговорювати відеофільми, фрагменти з них, а також відеоролики та відеосюжети. Відеофільми відповідного змісту можна використовувати на будь-якому з етапів занять відповідно до його теми та мети, а не тільки як додатковий матеріал. Метою використання цього методу є організація процесу вивчення теоретичного змісту інтерактивному режимі. Завдання, які ставить викладач при використанні даного методу, полягають у наступному: вдосконалення способів пошуку, обробки та надання нової інформації, розвиток комунікативних навичок учнів та актуалізація та візуалізація досліджуваного теоретичного матеріалу.

Лекція із заздалегідь запланованими помилками дозволяє розвинути в учнів вміння оперативно аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, виявляти неправильну та неточну інформацію. Мета застосування даної інтерактивної форми ведення лекційного заняття полягає в активізації уваги студентів та залучення їх у процес засвоєння теоретичного матеріалу. Завданнями використання даної форми проведення лекційного заняття є: залучення студентів до процесу обговорення отримуваних знань з метою пошуку оголошених помилок, розвиток комунікативних навичок (навичок спілкування). Методика проведення такого заняття полягає в тому, що на попередньому лекційному занятті анонсується тема наступного заняття, кількість очікуваних помилок та надаються матеріали (або посилання на джерела) для попереднього ознайомлення із заявленою темою лекції. Виклад лекційного матеріалу рекомендується розділити на кілька питань. Після кожного питання дається 2-3 хвилини на обговорення матеріалу і робиться висновок: чи є помилки і скільки їх зроблено у цьому питанні. Виклад всього лекційного матеріалу рекомендується закінчити щонайменше ніж 10 хв остаточно заняття. У висновку необхідно вказати

правильні відповіді. Насправді інтерактивні форми ведення лекційного заняття ми можемо представити схематично в такий спосіб (рис. 1).

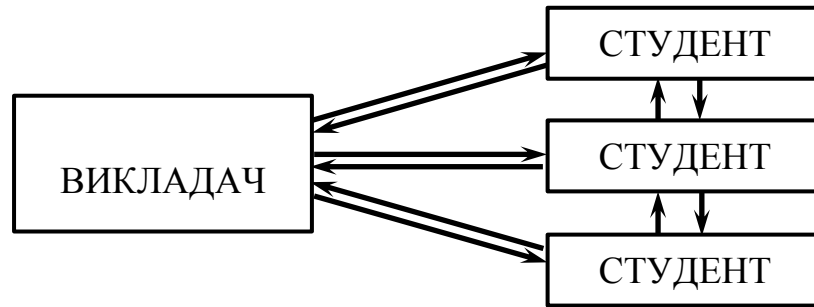

Рис. 1. Інтерактивна форма ведення лекційного заняття

Таким чином, для підготовки конкурентоспроможних фахівців, готових до ефективної професійної діяльності, необхідно широко застосовувати різні інноваційні, в тому числі й інтерактивні форми ведення лекційних занять. Внаслідок застосування інтерактивних методів підвищується ефективність занять, виявляється інтерес до навчання; формуються комунікативні навички та вміння, навички планування та аналітичної здібності, відповідального ставлення до власних вчинків, набувають нових компетенцій.

Список використаних джерел

1. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 13 – Механічна інженерія, спеціальність 131 – Прикладна механіка. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 865.